

**LOŠIMŲ PRIEŽIŪROS TARNYBOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL TECHNINIŲ REIKALAVIMŲ ELEKTRONINEI LOŠIMO AUTOMATŲ DUOMENŲ
VALDYMO SISTEMAI PATVIRTINIMO**

2018 m. rugsėjo 24 d. Nr. DI-492
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymo (2017 m. lapkričio 21 d. įstatymo Nr. XIII-771 redakcija) 16¹ straipsnio 3 dalimi:

1. T v i r t i n u Techninius reikalavimus Elektroninei lošimo automatų duomenų valdymo sistemai (pridedama).
2. N u s t a t a u, kad šis įsakymas įsigalioja 2019 m. lapkričio 1 d.

Direktorius

Virginijus Daukšys

PATVIRTINTA
Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos
Respublikos finansų ministerijos direktoriaus
2018 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. DI-492

TECHNINIAI REIKALAVIMAI ELEKTRONINEI LOŠIMO AUTOMATŲ DUOMENŲ VALDYMO SISTEMAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Techniniai reikalavimai elektroninei lošimo automatų duomenų valdymo sistemai (toliau – Reikalavimai) nustato reikalavimus, kuriuos turi atitikti lošimus organizuojančių bendrovių naudojamos elektroninės lošimo automatų duomenų valdymo sistemos (toliau – EADVS).

2. Reikalavimai parengti pagal 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisyklės teikimo tvarka (kodifikuota redakcija), reikalavimus.

3. Reikalavimuose naudojamos sąvokos:

3.1. **Automato duomenys** – automato identifikaciniai (automato serija ir numeris), automato veikimo ir elektroninių skaitiklių duomenys, kurie naudojant ryšio protokolą perduodami į EADVS.

3.2. **Automato veikimo duomenys** – duomenys apie automato programinės įrangos versiją, automato įjungimo ir išjungimo momento fiksavimą, automato durelių atidarymo ir uždarymo momento fiksavimą lošimų organizavimo vietoje.

3.3. **Duomenų bazė** – EADVS privalomas komponentas, skirtas automato duomenų tvarkymui, saugojimui ir perdavimui į Lošimų priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Priežiūros tarnyba) administruojamą automatų kontrolės informacinę sistemą (toliau – LAKIS).

3.4. **Duomenų rinktuvas** – EADVS papildomas komponentas, skirtas rinkti automato duomenis iš automatų ar sąsajos elementų.

3.5. **Elektroninių skaitiklių duomenys** – lošimo metu didėjimo tvarka užfiksuoti šie automato duomenys:

3.5.1. už dalyvavimą lošime įmokėti kredito arba piniginiai vienetai;

3.5.2. laimėti kredito arba piniginiai vienetai;

3.5.3. lošimo namų (kazino) arba automatų salono kasoje apmokėti kredito arba piniginiai vienetai (jeigu tokia funkcija įdiegta automata);

3.5.4. A kategorijos automatu laimėto kaupiamojo fondo kredito arba piniginiai vienetai (jeigu tokia funkcija įdiegta automata);

3.5.5. loštų lošimų skaičius.

3.6. **Ryšio protokolas** – taisyklių (metodų) visuma, kuri nurodo kokiu būdu yra gaunami automato duomenys iš automato.

3.7. **Naudotojas** – asmuo, kuris turi teisę naudotis EADVS.

3.8. **Naudotojo prieiga** – priemonė, kuria EADVS naudotojams yra suteikiama teisė naudotis EADVS.

3.9. **Papildomas komponentas** – duomenų rinktuvas ir / ar sąsajos elementas.

3.10. **Privalomas komponentas** – tarnybinė stotis, duomenų bazė ir naudotojo prieiga.

3.11. **Sąsajos elementas** – EADVS papildomas komponentas, užtikrinantis automato duomenų surinkimą ir perdavimą duomenų rinktuvui ar tiesiogiai į duomenų bazę.

3.12. **Tarnybinė stotis** – EADVS privalomas komponentas, skirtas saugoti duomenų bazę.

4. Kitos Reikalavimuose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatyme.

II SKYRIUS

EADVS STRUKTŪRA IR BENDRIEJI TECHNINIAI REIKALAVIMAI

5. EADVS sudaroma iš privalomų komponentų ir priklausomai nuo jos struktūros, ši sistema gali turėti papildomus komponentus.

6. Tarnybinėse stotyse privalo būti įdiegta tik tokia programinė įranga, kuri yra tiesiogiai susijusi su EADVS veikla.

7. Duomenų perdavimas tarp automato ir EADVS turi būti vykdomas naudojant automato gamintojo įdiegtą ryšio protokolą, kuris užtikrintų automato duomenų perdavimą į EADVS.

8. Duomenų bazėje privalo būti įdiegtas vidinis laikrodis, fiksuojantis datą ir laiką, kuris naudojamas sudaryti:

8.1. duomenų bazėje įrašytų automato duomenų laiko žymas;

8.2. EADVS atliktų automatinių tikrinimų laiko žymas;

8.3. rankiniu būdu duomenų bazėje pakeisto automato duomenų įrašo laiko žymas;

8.4. prarasto ryšio su papildomu komponentu ar automatu laiko žymas.

9. EADVS fiksuojama data ir laikas privalo būti nurodoma trumpuoju formatu sekundės tikslumu (YYYY-MM-DD HH:mm:ss).

10. EADVS užfiksuoti automato duomenys privalo būti susieti su laiko žyma, nurodančia kada automato duomenys buvo įrašyti duomenų bazėje.

11. Duomenų bazėje užfiksuoti automato identifikaciniai duomenys (automato serija ir numeris) privalo būti susieti su lošimo organizavimo vietos, kurioje automatas yra eksploatuojamas, adresu.

12. Automato duomenų pakeitimai rankiniu būdu gali būti atliekami tik duomenų bazėje per tam skirtą aplikaciją ir tik tuomet, kai jie neatitinka automato užfiksuotų duomenų. Tokie automato duomenų pakeitimai privalo būti atlikti ne vėliau kaip per 24 val. nuo automato duomenų užfiksavimo duomenų bazėje momento.

13. Atliekant automato duomenų pakeitimus rankiniu būdu, duomenų bazėje privalo būti užfiksuota:

13.1. pakeisto duomens pavadinimas;

13.2. duomens reikšmė prieš pakeitimą;

13.3. duomens reikšmė po pakeitimo;

13.4. duomens pakeitimo data ir laikas;

13.5. asmens, pakeitusio duomenį identifikaciniai duomenys (leidžiantys nustatyti konkretų asmenį);

13.6. duomens pakeitimo tikslas.

14. Naudojantis EADVS turi būti galimybė atlikti duomenų paiešką pagal:

14.1. datos ir laiko intervalą;

14.2. automato identifikacinius duomenis (seriją ir numerį);

14.3. lošimo organizavimo vietą (adresą);

14.4. veikimo duomenis.

15. Duomenų bazė automato įjungimo metu ir ne rečiau kaip kas 1 valandą turi užfiksuoti automato duomenis ir jo veikimo duomenų pasikeitimo datą ir laiką ne didesne nei 60 sekundžių paklaida nuo pasikeitimo momento.

16. EADVS įrašyti ir užfiksuoti duomenys, privalo būti saugomi duomenų bazėje ne trumpiau kaip 31 kalendorinę dieną.

17. EADVS privalo užtikrinti įrašytų ir užfiksuotų duomenų vientisumą. Duomenys privalo būti apsaugoti nuo jų praradimo bei neleistinų pakeitimų.

18. EADVS privalo būti sukurta taip, kad automatiškai tikrintų ją sudarančius komponentus ir juose įdiegtą programinę įrangą, darančią įtaką EADVS vientisumui, naudojant

skaitmeninį parašą (SHA *angl. Secure Hash Algorithm*) kontrolines sumas ar kitus lygiaverčius metodus, kai EADVS yra įjungiami ir ne rečiau, kaip kas 24 valandas.

19. EADVS atliktų tikrinimų, nurodytų Reikalavimų 18 punkte, rezultatai privalo būti saugomi duomenų bazėje ne trumpiau kaip 31 kalendorinę dieną.

20. EADVS nustačiusi ją sudarančių komponentų ar juose įdiegtos programinės įrangos vientisumo neatitikimus (klaidą), privalo nedelsiant apie tai informuoti lošimo organizatoriaus atsakingą asmenį elektroniniu būdu išsiunčiant neatitikimų (klaidų) ataskaitą.

21. EADVS privalo būti sukurta taip, kad nuotoliniu būdu būtų galimybė saugiai identifikuoti joje įdiegtas programines įrangas, įskaitant EADVS automatinio tikrinimo programinės įrangos komponentus ir jų versijas, naudojant patikrinimo priemonę, gebančią identifikuoti įdiegtas programines įrangas ir jų komponentus bei versijas. Patikrinimo priemonės gebėjimas identifikuoti EADVS įdiegtas programines įrangas ir jų komponentus bei versijas turi būti įvertintas akredituotos įstaigos (laboratorijos).

22. Naudojantis EADVS neturi būti galimybės paveikti automato programinės įrangos ir atlikti automato duomenų pakeitimus automatai.

23. Prieiga naudotis EADVS ir tvarkyti EADVS duomenis turi teisę tik lošimo organizatoriaus paskirti atsakingi asmenys. EADVS privalo būti apsaugota nuo neteisėtos prieigos.

24. EADVS privalo būti sukurta taip, kad jos veikimo įvykių (įjungimas / išjungimas, veikimo sutrikimų šalinimas, automato duomenų pakeitimas duomenų bazėje ir kt.) tvarkymą galėtų atlikti tik naudotojai, turintys tokią teisę.

25. EADVS privalo būti sukurta taip, kad duomenų bazėje saugomi duomenys ne rečiau kaip kas 24 valandas būtų importuojami automatinio būdu į LAKIS naudojantis žiniatinklio paslauga (*angl. web-service*).

26. EADVS privalo būti sukurta taip, kad naudojantis LAKIS žiniatinklio paslauga (*angl. web-service*), nuotoliniu būdu, bet kuriuo metu būtų galimybė duomenų bazėje saugomus duomenis importuoti į LAKIS.

III SKYRIUS

REIKALAVIMAI EADVS PAPILDOMIEMS KOMPONENTAMS

27. Sąsajos elementas privalo būti įrengtas automato viduje, saugioje, pašaliniam asmeniui neprieinamoje vietoje.

28. Kiekvienas sąsajos elementas ir duomenų rinktuvas privalo turėti savo unikalų numerį, kuris privalo būti susietas su duomenų bazėje saugomais automato identifikaciniais duomenimis (automato serija ir numeris).

29. Sąsajos elemento unikalus numeris vienu metu privalo būti susietas tik su vieno automato identifikaciniais (automato serija ir numeris) duomenimis.

30. Jei papildomi komponentai turi savo atskirus vidinius laikrodžius, visi jie turi būti sinchronizuojami su duomenų bazės vidiniu laikrodžiu, laiko skirtumo paklaida tarp vidinių laikrodžių negali būti didesnė nei 30 sekundžių.

31. Papildomi komponentai gali kaupti ir saugoti automato duomenis.

32. Duomenų perdavimas tarp papildomų komponentų privalo būti vykdomas TCP/IP ryšio protokolu naudojant laidinio ryšio tinklą.

IV SKYRIUS

EADVS SUTRIKIMŲ VALDYMAS

33. EADVS praradus ryšį su automatu arba papildomu komponentu, turi iš karto užfiksuoti ryšio praradimo faktą ir apie tai nedelsiant informuoti lošimo organizatoriaus atsakingą asmenį elektroniniu būdu išsiunčiant informacinį pranešimą.

34. EADVS praradus ryšį su automatu ir jo neatnaujinus, prieiga naudotis automatu privalo būti sustabdyta nedelsiant, tačiau ne vėliau kaip per 1 valandą nuo užfiksuoto ryšio praradimo momento.

35. Sąsajos elementui praradus ryšį su privalomu komponentu ar duomenų rinktuvu ir jo neatnaujinus, prieiga naudotis automatu privalo būti sustabdyta nedelsiant, tačiau ne vėliau kaip per 1 valandą nuo užfiksuoto ryšio praradimo momento.

36. Duomenų rinktuvui praradus ryšį su privalomu komponentu, lošimų organizavimo vietoje eksploatuojami automatai, susieti su praradusiu ryšį duomenų rinktuvu, gali būti eksploatuojami iki tol, kol duomenų rinktuvo, kuriame kaupiami ir saugomi automato duomenys, atmintinė yra užpildoma, tačiau ne ilgiau kaip 24 valandas nuo ryšio praradimo momento. Bendras tokio pobūdžio sutrikimų terminas kiekvienam automatu negali viršyti 72 valandų per kalendorinius metus.

37. EADVS neveikimas, kai Priežiūros tarnybos darbuotojai nuotoliniu būdu negali prisijungti prie EADVS dėl jos sutrikimų ar duomenų bazėje saugomi duomenys naudojantis žiniatinklio paslauga (*angl. web-service*), nuotoliniu būdu nėra importuojami į LAKIS, per kalendorinius metus negali viršyti 96 valandų.

38. Atnaujinus ryšį tarp EADVS komponentų ar tarp EADVS ir automato, duomenų bazėje privalo būti užfiksuoti automato duomenys.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

39. Apie EADVS sutrikimus nurodytus Reikalavimų IV skyriuje nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 1 valandą, privaloma pranešti Priežiūros tarnybai elektroniniu būdu išsiunčiant informacinį pranešimą el. paštu info@lpt.lt.
